

gdictee – access to 72 paragraphs of Dutch dummy text*

PANDER[†]

2025/05/06

Usage

To load the package specify

```
\usepackage{gdictee}
```

`\gdictee` in the preamble of your document. This package provides four macros. The most important one is `\gdictee`. This macro typesets Dutch paragraphs originating from the Grand Dictation of the Dutch Language or *het Groot Dictee der Nederlandse Taal*. It is dummy text in contemporary Dutch provided in a similar way as the `lipsum` package is doing for Latin with *Lorem Ipsum*.

This dummy text can be used for optimizing layout of Dutch texts, especially when hyphenation is applied. Dutch has different hyphenation patterns compared to English or Latin but also a noticeable longer average word length. For this reason many hyphenation test cases are included in this package.

The text is composed from dictations starting from 1990. Newer dictation will be added at the end to maintain backwards compatibility. Sentences of each dictation have been grouped somewhat equally over three paragraphs. Note that in 1996 and 2006 some Dutch spelling rules have changed. Nevertheless the texts included are on purpose not corrected for this. Only double quotation marks and spaced en dashes have been corrected for consequent usage.

This package has an optional argument that allows one to specify the range of the paragraphs. For example, `\gdictee[4-57]` would typeset the paragraphs 4 to 57 and accordingly, `\gdictee[23]` would typeset the 23rd paragraph. Using `\gdictee` without its optional argument typesets the paragraphs

*Version: v1.0

[†]pander@users.sourceforge.net

`\setgdictteedefault` specified by `\setgdictteedefault`. This is the second macro this package provides. By default it is set to 1-7, resulting in a bit more than one page when used with `a4paper` and the standard or the KOMA-Script classes with default font settings. To change the default range use `\setgdictteedefault{61-63}`. Of course, the numbers 61 and 63 are only examples that represent the first and the last paragraph selected to be typeset by default.

Note that the content of the optional argument is only expanded once. Therefore, if you want to use a macro instead of a mere number within the argument, make sure (most likely by using `\edef`) that one expansion will generate a number-like string as explained above to specify the range of the paragraphs.

If used as explained above, the paragraphs generated by `\gdicttee` will be separated by the macro `\par`, or, more precisely, every paragraph will be terminated by `\par`. Sometimes, this may cause some unintended effects. Therefore the package provides the option `nopar` that causes `\gdicttee` to omit the terminating `\par`. For this purpose, the package should be included via

```
\usepackage[nopar]{gdicttee}
```

`\gdicttee*` Furthermore, a starred version of `\gdicttee`, `\gdicttee*`, exists that, with respect to the terminating `\par`, does the opposite of `\gdicttee`: If no option is provided, it omits the insertion of `\par` after each paragraph, if the option `nopar` is provided, it typesets the paragraphs separated by `\par`.

`\ChangeGdictteePar` Note that `\gdicttee*` calls the macro `\ChangeGdictteePar` inside a group and subsequently calls the internal macro `\@gdicttee` that generates the output. `\ChangeGdictteePar` alternates the internal macro `\gdic@par` between `\relax` and `\par`. `\gdic@par` is called at the end of each paragraph and therefore `\ChangeGdictteePar` provides a switch to alter the output of this package within a single document when it is required to avoid additional groups.

A tests can be found in `gdicttee-test???.tex` of which you can create your own PDF file. The first two digits in the file name represent the font size in points and the third digit indicates the number of columns used. Be very careful when autoformatting this DTX file not to break on hyphens which are sometimes part of Dutch words.

Thanks

All paragraphs are from <http://grootdictee.nps.nl/>. This package is based upon package `lipsum` version 1.2.

Code

```
1 %
2 <{*package}
3 \newcounter{gdic@count}
4 \setcounter{gdic@count}{0}
5
6 \def\gdic@par{\par}%
7
8 \DeclareOption{nopar}{\let\gdic@par\relax}
9 \ProcessOptions
10
11 \newcommand\gdic@default{1-7}
12 \newcommand\setgdicteddefault[1]{%
13   \renewcommand{\gdic@default}{#1}}
14
15 \newcommand\gdic@dogdictee{%
16   \ifnum\value{gdic@count}<\gdic@max\relax%
17     \addtocounter{gdic@count}{1}%
18     \csname gdictree@roman{gdic@count}\endcsname%
19     \gdic@dogdictee%
20   \fi
21 }
22
23 \newcommand\gdictree{%
24   \@ifstar\@gdictree\@gdictree
25 }
26
27 \newcommand\ChangeGdictreePar{%
28   \ifx\gdic@par\relax
29     \def\gdic@par{\par}%
30   \else
31     \let\gdic@par\relax
32   \fi
33 }
34
35 \newcommand\@gdictree[1][\gdic@default]{%
36   \begingroup
37     \ChangeGdictreePar
38     \@gdictree[#1]
39   \endgroup
40 }
41 \newcommand\@gdictree[1][\gdic@default]{%
42   \expandafter\gdic@minmax\expandafter{#1}%
43   \setcounter{gdic@count}{\gdic@min}%
44   \addtocounter{gdic@count}{-1}%
45   \gdic@dogdictee%
46 }
47
```

```

48 \def\gdic@get#1-#2;{\def\gdic@min{#1}\def\gdic@max{#2}}
49 \def\gdic@stripmax#1-{\edef\gdic@max{#1}}
50 \def\gdic@minmax#1{%
51   \gdic@get#1-\relax;%
52   \edef\gdic@tmpa{\gdic@max}%
53   \edef\gdic@relax{\relax}%
54   \ifx\gdic@tmpa\gdic@relax\edef\gdic@max{\gdic@min}%
55   \else\expandafter\gdic@stripmax\gdic@max\fi%
56 }
57
58 % 1990, Kees Fens, Artis (voorkeurspelling 1954), 1-3
59
60 \newcommand\gdictee@i{Onder de Noordeuropese dierentuinen komt Artis in
61   anciënniteit na de fraaie dierentuin die in Londen de bezoekers in extase
62   brengt. Ook Artis behoort tot die zoölogische etablissementen die door hele
63   families, baby's inclus, bezocht worden. De papegaaienlaan, die naar de
64   steile apenrots leidt, het jonge-mensapenhuus, het pinguïnverblijf en het oude
65   berenpaleis zijn wijd en zijd gerenommeerd. De verzorging van de levende have
66   is altijd geroemd. \Gij hadt het slechter kunnen treffen", zei koning Willem
67   III, helemaal uit 's-Gravenhage gekomen, in 1875 tegen de rinosceros Jan, die
68   zich nochtans zeer agressief toonde.\gdic@par}
69
70 \newcommand\gdictee@ii{In het aquarium vormen de zeeëgels en de vissen uit het
71   Middellandse Zeegebied het hoogtepunt; in de tropische-plantenkas is de
72   kokospalm geen niemendalletje. Artis biedt helaas geen weidse uitzichten met
73   gazons die noden tot neervlijen; anderzijds is de tuin ook geen labyrint vol
74   bosschages. Ongewoon zijn de beelden van dinosauriërs, langs het hek
75   tentoongesteld; in het midden van de tuin staat een pittoresk boeddhabeeld.
76   Bezoekers die Artis sinds jaren plachten te frequenteren en die nooit ertegen
77   opzagen lijdzaam in een queue te wachten, willen nog steeds koste wat kost à
78   raison van een fors entreegeld in de tuin recreëren.\gdic@par}
79
80 \newcommand\gdictee@iii{De dieren huisden vroeger vaak alleen in zwaar
81   getraliede, minuscule appartementen: een wildebeest, een przewalskipaard, een
82   kasuaris; nu prevaleren groepsvorming en vrijheid boven het aantal soorten, al
83   heeft Artis nog vele apesoorten in zijn collectie. De tuin kan geen remplaçant
84   zijn van de natuur, maar het voortbestaan van de wisent, de Europese bizon, is
85   wel aan Artis te danken, een bijzonderheid die appelleert aan de gevoelens van
86   elke rechtgeaarde dierenvriend. Vind je dat een dierentuin de dieren in hun
87   vrijheid beknot, zoals sommige actievoerende slimmeriken niet moe worden te
88   stencilen, dan moet je je realiseren dat de attractieve accommodatie van de
89   naoorlogse dierentuin althans veel diersoorten voor uitroeiing
90   behoedt.\gdic@par}
91
92 % 1991, Kees Fens, Reizen per spoor (voorkeurspelling 1954), 4-6
93
94 \newcommand\gdictee@iv{Zullen wij, twintigste-eeuwers, het nog meemaken dat we
95   per trein als geprivilegieerde burgers naar ons werk reizen, neergevlijd in de
96   fauteuils van comfortabele compartimenten, nippend aan een porseleinen kop met

```

97 koffie, voorzien van suiker en crème? Voorlopig zullen de
 98 tweede-klasafdelingen in de spitsuren nog wel velen tot staan dwingen; uit
 99 louter agressie hoorden we reeds boze tongen de cappuccino smeugig vergelijken
 100 met beits of rattenkruit. Waar is de tijd van het luxueuze reizen gebleven,
 101 toen reizigers zich nog vermeiden in pompeuze wachtkamers met lambrizeringen
 102 van cipressehout en minutieus geciseleerd koperwerk, met velours beklede
 103 stoelen met trijpen armleuningen, en kristallijnen luchters aan het plafond?
 104 In deze weidse ruimten heerste een welhaast gewijde sfeer.\gdic@par}
 105
 106 \newcommand\gdictreev{Men bereidde zich consciëntieus voor op een ontspannende
 107 reis, opgeluisterd door stedschoon en frisse landouwen met weidend vee,
 108 vriendelijk struweel langs zachte glooiingen bij verzande rivierbeddinkjes,
 109 beneden aan het talud van de spoordijk. De geur van de stoomlocomotief
 110 verleende het reizen toen weliswaar een romantisch cachet, maar toch vleien
 111 wij ons tegenwoordig met de gedachte dat we te allen tijde zonder rook en roet
 112 door het landschap kunnen snellen. Veel hedendaagse reizigers zijn behept met
 113 de onbedwingbare begeerte per se te willen weten wat hun reisgenoten lezen. Ze
 114 bespioneren stiekem hun burens en zouden wensen dat er overal in de coupés
 115 spionnetjes hingen waarin de boek- en brochuretittels gereflecteerd
 116 werden.\gdic@par}
 117
 118 \newcommand\gdictreevi{Aan het eind van de reis laat de adellijk ogende dame met
 119 haar intrigerende décolleté een flodderig niemendalletje liggen, terwijl de zo
 120 geëngageerd lijkende heer een minuscule thriller achterlaat die de littekens
 121 draagt van weinig scrupuleus gebruik. \Nee", denk je dan, \u beider keus is
 122 niet de mijne." Maar allicht brengt een ander hiertegen in dat deze gedachte
 123 getuigt van een hautaine ivoren-torenhouding en erop gericht is ten langen
 124 leste in het gevlug te komen bij het intellectuele deel van de natie. Maar
 125 laten we er niet lang over uitweiden: er bestaat wijd en zijd een consensus
 126 dat het lezen tijdens het reizen per spoor zonder malicieuze pejoratieven moet
 127 worden toegejuicht.\gdic@par}
 128
 129 % 1992, Han van Gessel, Uit eten (voorkeurspelling 1954), 7-9
 130
 131 \newcommand\gdictreevii{Onze eetgewoonten blijven niet ten eeuwigden dage
 132 dezelfde. Het geijkte menu in menig Nederlands gezin bestond vroeger in de
 133 winter uit sukkelappelen, hachee en savooiekool; 's zomers kwamen postelein of
 134 prinsessenbonen en varkensfricandeau op tafel. Het leeuwedeel van onze
 135 maaltijden was simpel en solide; dat men zich te goed deed in een restaurant
 136 was nauwelijks usance, terwijl de Vlamingen van oudsher ook buitenshuis al
 137 lucullisch genot kenden. Tegenwoordig kijkt niemand meer bevreemd op van een
 138 klein bistrotje waar omeletten en zwezeriken in een koperen kasserol worden
 139 opgediend. In prestigieuze etablissementen, feestelijk geillumineerd en
 140 bloemrijk getooid met hyacint of chrysant, vinden zakendineetjes plaats, waar
 141 weinig tirannieke obern bij de foeragering soms ware Sisylusarbeid moeten
 142 verrichten.\gdic@par}
 143
 144 \newcommand\gdictreeviii{Vroeger ontvaardden zulke partijen wel eens in
 145 ongebreidelde orgieën; tegenwoordig vermijdt men die choquerende bacchanalen

146 liever, omdat de deelnemers aan zo'n gelag na afloop als langs een liniaal
 147 naar huis willen rijden. Veel mensen zien rigoureuus ervan af met Kerstmis zelf
 148 te koken, omdat zij opzien tegen het monnikenwerk in de keuken. Hoewel het
 149 geen aanwensel mag worden, vinden zij de kerstvakantie de periode bij uitstek
 150 om delicatessen in een restaurant te nuttigen, waar de gerant sliptong
 151 aanbeveelt of kalfsfricassee met een uitgelezen bordeaux. Specerijen als
 152 karwijzaad, tijm en rozemarijn, vruchten als ananassen en kiwi's alsmede
 153 maïskolven worden sinds lang niet meer tot de exceptionele buitenissigheden
 154 gerekend.\gdic@par}
 155
 156 \newcommand\gdictreeix{Wie genoeg heeft van kipperagoût en toast met
 157 kruidenboter neemt zijn toevlucht tot de barbecue, althans als hij of zij een
 158 liefhebber is van gegrild vlees, overgoten met exotische sauzen. Hotellerie en
 159 restaurantwezen kunnen feilloos inspelen op de meest exorbitante eisen van hun
 160 verwende gasten, die echter soms sikkeneurig kunnen zaniken en koeioneren.
 161 Patrijzebout met kastanjepuree, diverse pâtés en soufflés, desserts met
 162 compote, confituren of ijscoupes { het vormt allemaal geen probleem. Heel in
 163 de verte is het gesudder van het versmade osselapje nog hoorbaar.\gdic@par}
 164
 165 % 1993, Han van Gessel, Het decembergevoel (voorkeurspelling 1954), 10-12
 166
 167 \newcommand\gdictreeix{December is sinds mensenheugenis een maand van nerveuze
 168 verwachting. Door de ongegeneerde activiteiten van de commercie word je de
 169 lang verbeide komst van Sinterklaas tegenwoordig al ruim van tevoren gewaar,
 170 terwijl ook de serene geneugten van het kerstfeest al vroeg tot vermoeiens
 171 toe worden tentoongespreid. Vroeger trad de steile gestalte van de
 172 filantropische bisschop met minzame nijgingen de huiskamer binnen, waar hij
 173 met veel egards werd ontvangen; hij werd steevast geëscorteerd door een frêle
 174 Zwarte Piet, die met een takkenbos van rijshout olijk dreigde slechteriken te
 175 kastijden.\gdic@par}
 176
 177 \newcommand\gdictreeix{Kinderen, die zich eerst vermeiden met ganzenborden of
 178 bij het kaartspel elkaar halsstarrig de zwartepiet trachtten toe te spelen,
 179 plachten doodstil te worden; ze wachtten lijdzaam af of zij getrakteerd zouden
 180 worden op saffraangeel suikergoed, frambozerood marsepein of minuscule
 181 pakketjes. Op sinterklaasavond regende het dure cadeaus: portefeuilles van
 182 slangeleer, porseleinen eau-de-cologneflesjes, esthetisch gevormde
 183 bonbonnières, cameeën met reliëfs, sjaals van shantoeng of kasjmier.
 184 Tegenwoordig lijkt de goedheilig man het veld te moeten ruimen ten gunste van
 185 de kerstman; deze schrijdt steeds vaker ten aanschouwen van velen door drukke
 186 winkelcentra, tenzij buig weer dat ten enenmale verhindert.\gdic@par}
 187
 188 \newcommand\gdictreeix{Deze ontwikkeling kan de doodsteek betekenen voor het
 189 collectieve dichterschap in dienst van het Sint-Nicolaasrijm { o droefenis!
 190 Wat hebben wij niet, in onze puberteit en nog lang daarna, ons best gedaan om
 191 een woordenbrij te creëren vol zoetgevooisde clichés en uitentreuren herhaalde
 192 rijmelarijen! Het feest van Kerstmis, eens allerwegen een devoot festijn met
 193 dennetakken en mistletoe, wordt steeds meer naar Noordamerikaans voorbeeld
 194 gemodelleerd { een hard gelag voor sensibele asceten en puriteinen, die nooit

195 ofte nimmer willen meedoen aan te veel nieuwlichterij. Mijter en tabberd,
 196 hultstguirlandes en engelenhaar { zij bepalen het decembergevoel, maar hoe lang
 197 nog?\gdic@par}
 198
 199 % 1994, Han van Gessel, De dicteetor (voorkeurspelling 1954), 13-15
 200
 201 \newcommand\gdictee@xiii{Te midden van de diersoorten die in onze contreien met
 202 uitsterven worden bedreigd, neemt de dicteetor een curieuze plaats in; we
 203 zullen daarom de leefwijze van dit minuscule, maar agressieve insekt nader
 204 onder de loep nemen. Normaal leidt dit ravezwarte diertje een rustig, zo niet
 205 vadsig bestaan midden in zijn natuurlijke biotoop; als een volleeerde meester
 206 in de mimicry kan het zich tegen elk vijandelijk komplot teweerstellen {
 207 daarmee heeft het een duidelijk prae boven zijn soortgenoten. Maar heden ten
 208 dage wordt het leeuwedeel van de bewoners der Lage Landen eenmaal 's jaars van
 209 zijn apropos gebracht, als de dicteetor plotseling haastje-repje te voorschijn
 210 komt en zich met veel aplomb ontpopt als een dictatoriaal
 211 kruidje-roer-mij-niet.\gdic@par}
 212
 213 \newcommand\gdictee@xiv{We zullen ervan afzien ellenlang uit te weiden over de
 214 hebbelijkheden van dit bijdehante beestje, maar één ding is duidelijk: doordat
 215 de dicteetor extreem consciëntieus is, komt hij slechts bij weinigen in het
 216 gevlij. Zodra de dicteetor met veel elan en bravoure de kop opsteekt, ontstaat
 217 onmiddellijk trammelant; met zijn vaak boude boutades bruuskeert hij
 218 nietsvermoedende stervelingen, want het is onloochenbaar dat tact niet zijn
 219 sterkste kant is. Tegen zijn choquerend gedrag is meestal geen kruid gewassen;
 220 woorden schieten tekort om de calamiteiten te beschrijven die hij met zijn
 221 vaak geëxalteerde teksten teweeeg heeft gebracht.\gdic@par}
 222
 223 \newcommand\gdictee@xv{Maar velen houden niet van dit gejeremieer over de
 224 dicteetor; zij vinden dat faliekant verkeerd en applaudisseren maar al te
 225 graag voor zijn zegenrijk werk, dat geschraagd wordt door een ongebreidelde
 226 passie voor splijtende beitels, rijzende pijlers, stijgende steigers en
 227 vermaledijde balkenbrij { o ijselijk abracadabra! Alles tezamen ziet de wereld
 228 er dankzij de hocus-pocus van de dicteetor een beetje florissanter uit, maar
 229 of we hem ten langen leste van een tragische ondergang kunnen redden { daar
 230 kunnen we geen peil op trekken.\gdic@par}
 231
 232 % 1995, Han van Gessel, Uitzicht op zee (voorkeurspelling 1954), 16-18
 233
 234 \newcommand\gdictee@xvi{In deze te veel door storm en verraderlijke ijzel
 235 geteisterde tijden vermeit menig een zich 's avonds in het uitzoeken van een
 236 attractieve vakantiebestemming. Consciëntieus bijeengeraapte toeristische
 237 paperassen bieden een caleidoscopisch mozaïek van stereotiepe beelden: weidse
 238 panorama's, onvermoede strandtaferelen, pittoreske dorpsstraatjes { de hele
 239 santenkraam. Velen prefereren verre, avontuurlijke reizen; de een zet zijn
 240 zinnen op een tournee kriskras door de woestijn van Saudi-Arabië, de ander
 241 kijkt reikhalzend uit naar de steilten van het Costaricaanse hooggebergte, een
 242 derde zoekt zijn heil te midden van de pinguïns in het antarctisch
 243 gebied.\gdic@par}

244

245 \newcommand\gdict@xvii{Nochtans stellen veel lui-eriken zich halsstarrig tewe-
 246 tegen exotische uitstapjes met alle risico's van dien; zij zijn volmaakt
 247 gelukkig wanneer zij zich bij een temperatuur van zo'n dertig graden Celsius
 248 kunnen neervlijen op een zonovergoten strand, ver weg van de gevaren van de
 249 tseetseevlieg. In vroeger eeuwen was het strand in onze contreien meestentijds
 250 het domein van strandjutters, die bij nacht en ontij erop uittrokken; alleen
 251 als een potvis het loodje had gelegd, kwamen op sensatie beluste pottiekijkers
 252 in groten getale erop af om het kolossale kadaver minutieus in ogenschouw te
 253 nemen.\gdic@par}

254

255 \newcommand\gdict@xviii{Negentiende-eeuwse romantici ontdekten het strand als
 256 een fascinerende locatie; her en der ontstonden badplaatsen die met
 257 gepavoiseerde promenades en prestigieuze hotelaccommodaties een geneeskrachtig
 258 verblijf boden aan geprivilegieerde logés van goeden huize. Heden ten dage
 259 worden de stranden op zomerse dagen bevolkt door horden partieel of compleet
 260 ontblote zonzonbidders, de ravissant gebronsde lijven ingesmeerd met
 261 beschermende crèmes; velen vinden dit plebejische schouwspel gênant en
 262 onoorbaar. Tengevolge van het massatoerisme heeft de strandliefhebber
 263 onloochenbaar concessies moeten doen; maar desondanks is er niets idyllischer
 264 dan een prachtige ovale kamer met wijd openslaande deuren, een majestueus
 265 balkon en bovenal een feeëriek uitzicht op de eindeloos deinende
 266 zee.\gdic@par}

267

268 % 1996, Han van Gessel, De paden op! (spelling 1995), 19-21

269

270 \newcommand\gdict@xix{Onze verkeerswegen zijn in deze hectische naoorlogse
 271 tijd langzaam dichtgeslibd met kilometerslange files; geavanceerde
 272 hogesnelheidstreinen moeten hiervoor te zijner tijd enig soelaas bieden. Geen
 273 wonder dat Jan en alleman bij tijd en wijle snákt naar een ontspannende
 274 wandeling; stoicijs en relaxed schrijdt de anders zo veelgeplaagde wandelaar
 275 voort langs beemd en bosschage, 's zomers bij zonneschijn alleen gekleed in
 276 T-shirt en kakibroek. De een wandelt graag in een dichtbegroeid bos waar
 277 haviken huizen en vliegezwammen welig tierden; de ander trekt met evenveel
 278 plezier midden door weidse weilanden, het walhalla van de groengevlekte
 279 graspieper en een eldorado voor darte-veulens die vrolijk hinnikend in de
 280 rondte galopperen.\gdic@par}

281

282 \newcommand\gdict@xx{In de Middeleeuwen werden de kasseiwegen bevolkt door
 283 sjofel geklede pelgrims, met hun wijdvallende pelerines en hun
 284 onafscheidelijke jakobsstaf; zij prevelden hun onzeveraders en overnachtten soms
 285 in een cisterciënzerklooster tijdens hun pelgrimage naar een ver weg gelegen
 286 bedevaartsoord. Begin deze eeuw trokken enthousiaste socialist-ten met veel elan
 287 erop uit, gekleed in robuuste manchesterkledij; zij werden nogal eens
 288 beschouwd als de risee van hun tijd, maar toch is dankzij deze
 289 wereldverbeteraars in spe de nieuwe mens onloochenbaar naderbij
 290 gekomen.\gdic@par}

291

292 \newcommand\gdict@xxi{Heden ten dage wordt de verwoede wandelaar getrakteerd

293 op een wijdvertakt netwerk van bontgekleurde paaltjes ter grootte van een
 294 hockeystick; ze wijzen zo nodig de weg in het labyrint van kant-en-klare
 295 wandeltracés, van het Noord-Groningse Pieterburen tot het Zuid-Vlaamse
 296 Roeselare. In steden is de culturele wandeling een rage geworden; zo kent de
 297 sinjorenstad Antwerpen ter wille van haar bezoekers een toeristische route
 298 langs parels van de Oudvlaamse gotiek, Rubens' gracieus gereconstrueerde
 299 woonhuis én het gerenommeerde Plantijn-museum met zijn fraaie façade en rijk
 300 geïllustreerde publicaties. Soms trekken de wandelaars als moderne heerscharen
 301 in colonnes rechttoe rechtaan over de paden; tot nu toe is het meestal goed
 302 toeven in Gods vrije natuur, maar wanneer maakt ook hier die vermaledijde
 303 filevorming een chagrijnig einde aan deze aanlokkelijke vorm van
 304 vrijetijdsbesteding?\gdic@par}
 305
 306 % 1997, Han van Gessel, De boekenwurm (spelling 1995), 22-24
 307
 308 \newcommand\gdictree{xxii{Heden ten dage is er nauwelijks nog plaats voor hem ten
 309 gevolge van alle elektronica; vader, de preses van het gezin, kijkt in een
 310 krankjorum hawaiïhemd naar een quiz, moeder bedient laconiek de huiscomputer,
 311 de in T-shirts geklede kinderen manoeuvreren in de carrousel van Internet. Aan
 312 het eind van dit millennium dreigt naast de dicteetor en de kolibrie nog een
 313 buitenissig diertje te gronde te gaan: de boekenwurm; minnaars van dit vieve
 314 beestje luidden het afgelopen jaar, soms met te veel retoriek, de noodklok. De
 315 boekenwurm is een frêle schepseltje van welhaast adellijken bloede, dat zich
 316 graag nestelt in een met een antimakassartje beklede, pluchen fauteuil; daar
 317 doet het zich te goed aan een gevarieerd pakket leesvoer.\gdic@par}
 318
 319 \newcommand\gdictree{xxiii{Wurmen van beiderlei kunne graven zich met evenveel
 320 plezier een weg door avant-gardistische gedachtespinsels als door smeuge
 321 pennenvruchten over slechteriken die complotten smeden, maar ten langen leste
 322 nul op het rekest krijgen. In de Middeleeuwen was de boekenwurm een graag
 323 geziene gast bij klerikale kopiïsten met hun soeverein gekalligrafeerde
 324 manuscripten; later haalde hij daar zo nodig acrobatische capriolen uit om
 325 zich wiegendrukken met apocriefe teksten te kunnen toe-eigenen. Na de
 326 uitvinding van het drukprocédé kon het beestje naar hartelust tekeergaan; o,
 327 wat kon het zich vermeien in een boek { dat miraculeuze product van spirituele
 328 arbeid, die haarlemmerolie voor allerhande zielenroerselen, die ruggengraat
 329 van de cultuur!\gdic@par}
 330
 331 \newcommand\gdictree{xxiv{Wat zullen we uitweiden over de tijd dat menigeen van
 332 jongs af juist in de kerstvakantie las dat de stukken ervan afvlogen, slechts
 333 gestoord door het sonore geblaf van de sint-bernardshond? We eindigen daarom
 334 met een hartenkreet: we moeten, en dát is de portee van dit verhaal, niet gaan
 335 muggenziften, maar het toejuichen dat serieuze zeloten zich suf prakkiseren
 336 over strategieën om de boekenwurm als een feniks uit zijn as te laten
 337 herrijzen!\gdic@par}
 338
 339 % 1998, Han van Gessel, Een winteravondvertelling (spelling 1995), 25-27
 340
 341 \newcommand\gdictree{xxv{In deze hectische dagen tussen het sinterklaas- en het

342 kerstfeest is er niets heerlijker dan onderuitgezakt te koekeloeren naar een
 343 smeulige aflevering van een soapserie, het vlaggenschip van menige
 344 televisieomroep ter wille van de kijkcijfers. We kijken toe hoe de
 345 schikgodinnen de levensdraad hebben gesponnen van bon-vivants en casanova's,
 346 die allerwegen verward raken in zinnenprikkende rendez-vousjes; we
 347 krijgen het er Spaans benauwd van als we kennisnemen van hun soms gênante
 348 gedachtesprongen. We zien bucolische taferelen waarin de protagonisten zich in
 349 een idyllisch tête-à-tête neervlijen in een classicistisch prieeltje, rondom
 350 omgeven door fluitenkruid en guichelheil; een herder weidt met weidse gebaren
 351 zijn schapen, leeuweriken zingen luid hun lied.\gdic@par}
 352
 353 \newcommand\gdictee@xxvi{We zwijmelen weg bij weeïge liefdesscènes, waarin
 354 acteurs op een berbertapijt door Cupido's pijlen getroffen gelieven
 355 hartstochtelijk na-apen; met bonzend hart trachten zij bij elkaar in het
 356 gevlug te komen om verzaligd in Morpheus' armen te kunnen neerzigen. We
 357 grinniken om het debacle van een zielenpoot die na een emotioneel
 358 staakt-het-vuren als een freudiaanse antiheld door zijn eega sacherijnig aan
 359 de kant wordt geschoven; wat een kippendrift, wat een donquichotterie, wat een
 360 clichés!\gdic@par}
 361
 362 \newcommand\gdictee@xxvii{Bij tijd en wijle gaan de helden boud tekeer;
 363 onschuldig ogende ritjes in een janplezier kunnen ontaarden in lascieve
 364 bacchanalen die weinig gelijkenis vertonen met een polonaise in een
 365 diaconessenhuis. Zo bieden soapseries vaak stereotiepe konterfeitsels; anders
 366 dan de belletrise van in marokijn gevatte boeken trakteren ze ons op
 367 zinnebeelden van het amoureuze leven en geven ze ons ten enenmale de kans te
 368 ontsnappen aan onze huis-, tuin- en keukenbesognes. Het romantisch ideaal
 369 scoort hoog in dit fin de siècle; toch hebben we als echte zedenprekers voor
 370 elk smachtend hart één stichtelijke raad: maak er in de carrousel van uw leven
 371 niet te veel een soapzootje van, maar beid relaxed uw tijd!\gdic@par}
 372
 373 % 1999, Han van Gessel, Het jachtige bestaan (spelling 1995), 28-30
 374
 375 \newcommand\gdictee@xxviii{De laatste kwarteeuw van dit millennium zien wij
 376 steeds meer veelgeplaagde mensen lijden onder de spanningen van het jachtige
 377 bestaan dat zij leiden; we zullen er niet over uitweiden, maar zij maken soms
 378 excentrieke bokkensprongen en keren niettemin meestal onverrichter zake
 379 huiswaarts. Vooral de vermaledijde files brengen veel hartkloppingen teweeg;
 380 de snelweg verandert vaak in een kafkaïaans landschap, waar machiavellisten in
 381 een deux-chevaux de hele trukendoos opentrekken om de guerrilla op de lange
 382 lindelaan zo nodig stiekem { pats-boem { met een watjekouw te
 383 beslechten.\gdic@par}
 384
 385 \newcommand\gdictee@xxix{Menigeen haalt in arren moede een gsm'etje
 386 tevoorschijn, waarmee uitentreuren met de clientèle wordt gebeld om de
 387 precieze locatie te melden; toeschouwers geven geen sjoegje als zij midden in
 388 het peloton worden geconfronteerd met deze iconen van het elektronicatijdperk.
 389 De klok, o verafgode totem van technische productie, is voor velen de kop van
 390 Jut; in een onverbiddelijke cadans tiranniseert de secondewijzer met

391 mathematische precisie de hele rataplan van efemere besognes. Waar is de tijd
 392 dat kantklossters met engelengeduld minuscule verguldsels aanbrachten op
 393 karmozijnen draperieën voor de soevereine chic van adellijken huize? Zij
 394 zetten zich voor een habbekrats aan het spinnewiel, maar maakten zich nochtans
 395 niet met een jantje-van-leiden ervan af.\gdic@par}
 396
 397 \newcommand\gdictree{In de Middeleeuwen brachten benedictijner monniken met
 398 hun wijdvallende pijpen onder weidse kloostergewelven rust met hun gregoriaanse
 399 gezangen gewijd aan hun Onze-Lieve-Heer; later recupereerden velen bij
 400 renaissancistische melodieuze van citer of klavecimbel. Heden ten dage
 401 praktiseren corpulente luiwammes hun jeugdige privé-hobby's bij vlammend
 402 openhaardhout of barbecue; zij doen zich zonder veel egards te goed aan
 403 ratatouille of balkenbrij, voorzover dat geen consequenties heeft voor hun
 404 cholesterolgehalte. Pennenvrienden van het dictree, nu we dit fin de siècle in
 405 de annalen bijschrijven, is het raadzaam zo niet noodzakelijk althans even
 406 langzaam te doen; laat u niet te veel opjatten door geëxalteerde
 407 gedachtekraken, maar geniet volop van de ambrozieuse verrukkelijkheden des
 408 levens!\gdic@par}
 409
 410 % 2000, Han van Gessel, De brief (spelling 1995), 31-33
 411
 412 \newcommand\gdictree{Legt de handgeschreven brief te zijner tijd het loodje?
 413 Die vraag rijst heden ten dage bij velen te midden van de rijkgeschakeerde
 414 collectie goedbedoelde kerstkaarten, voorzover zij althans persoonlijke
 415 pennenvruchten appreciëren. De e-mailcultuur heeft op kousenvoeten een
 416 stilistische revolutie teweeggebracht; in bijdetijdse kattebelletjes wordt
 417 uitentreuren geijld en gejoud, terwijl cedilles en i-grecs er in de brij van
 418 gedachtespinsels al gauw allerbelabberdst van afkomen.\gdic@par}
 419
 420 \newcommand\gdictree{Allerwegen wordt je voorgehouden dat het
 421 elektronicatijperk de communicatiedrift rigoureuze heeft aangewakkerd;
 422 daarover praktiserend word je door weifelingen overvallen: wordt dankzij het
 423 apenstaartje niet met veel tamtam gecommuniceerd over te veel apekool? Wat
 424 zullen we uitweiden over dat adellijke omaatje dat opstond uit haar crapaudtje
 425 om, gezeten aan een ovale tafel, contact te leggen met haar geprivilegieerde
 426 kleindochter ver weg overzee? Haar familiale ooggetuigenverslag zat boordevol
 427 tante Betjes en clichés, maar niemand bracht haar van haar apropos. Bij
 428 zeventiende-eeuwse genreschilders was de briefschrijfster een geliefd thema;
 429 in sfeervol clair-obscur plachten zij een gracieus geklede vrouw af te beelden
 430 die de ganzenveer in een porseleinen inktpotje doopte om als een sibille de
 431 syllaben sierlijk te kalligraferen.\gdic@par}
 432
 433 \newcommand\gdictree{Vroeger bracht een postiljon pakketjes met
 434 roodgekleurde lak gedichte litanieën in een onverbiddelijke cadans op
 435 verafgelegen locaties; later verbeidden dorpelingen reikhalzend de lokale
 436 postbode, die er niet tegen opzag in weer en wind de langverwachte
 437 schrijfproducten { als ware hij een mecenas { in geëmailleerde brievenbussen
 438 neer te vlijen. Tegenwoordig moeten wij weleens grinniken om een elektronische
 439 liefdesbrief; wie wil nu per e-mail vleierig worden aangesproken met

440 \Mijn koalaatje" of worden getrakteerd op freudiaanse minnelyriek over
 441 sint-janskruid en karwijzaad of andere zotteklap om in het gevlj te komen?
 442 Een hartenkreet ten slotte na wat zo-even te berde is gebracht: de brief, de
 443 wonderzalf van het leven, gaat verloren als nog slechts halsstarrig wordt
 444 geë-maild; blaas de schalmeien, sla de cimbalen en wek op tot een comeback van
 445 het epistolaire metier.\gdic@par}
 446
 447 % 2001, Han van Gessel en Bas van Kleef, De portemonnee, 34-36
 448
 449 \newcommand\gdictree@xxxiv{Allerwegen maken kassiers en caissières zich in deze
 450 decembermaand op voor een financieel project vanjewelste: na ommekomst van
 451 2001 gaan zij vol fiducia over van de nationale munt op de euro. Dit geschiedt
 452 ter wille van de Europese eenheid en met een soms excentriek
 453 euro-enthousiasme: 'eureka' hoorden wij zopas nog een Europegezinde
 454 europarlementariër op het achtuurjournaal geëxalteerd uitkrijten.\gdic@par}
 455
 456 \newcommand\gdictree@xxxv{Sommige eurosceptici { vooral degenen die van jongs af
 457 vertrouwden op de konterfeitsels in hun marokijnse portefeuille { vinden al
 458 die euroambtenarij algauw potjeslatijn; in geë-mailde litanieën zingen zij
 459 allesbehalve Brussels lof. Onder nostalgische prevelementen doen wij in een
 460 mêlee van somtijds veronachtzaamde klanten onze sinterklaas- en kerstaankopen
 461 met coupures die al decennialang rouleren; tot ons chagrijn hebben die { daar
 462 helpt geen lievemoeieren aan { straks nog slechts antiquarische betekenis.
 463 Naar hartelust kopen wij cadeaus: stereotiepe barbiepoppen, cd'tjes met
 464 rock-'n-rollmuziek, rococoachtige kalligrafieën, emailen kookgerei en
 465 geciseleerde etagères; en passant gaan wij tekeer tegen kittelorige employés
 466 die achter in de winkel pootaan spelen.\gdic@par}
 467
 468 \newcommand\gdictree@xxxvi{En à propos: wie van excursies naar Zuid-Europese
 469 contreien vreemde valuta overheeft, moet daar halsoverkop van af zien te
 470 komen; bij een volgend verblijf in den vreemde kun je er goedbeschouwd geen
 471 cappuccino, carpaccio of chipolatapudding meer van kopen { een krankjorum
 472 gedachte, maar nogal wieses. Onze beurzen moeten een gedaanteverwisseling
 473 ondergaan ten gerieve van de vrijemarkteconomie; één wens zij ons hopelijk
 474 vergund: moge de beeltenis van de soevereine monarch, al is het geen
 475 staatsiefoto, nooit ofte nimmer van overheidswege worden geëlimineerd.
 476 Menig weifelaar zal na deze monetaire exercitie nog een tijdlang twijfelend
 477 blijven hoofdrekken, maar usance zal dat zagezegd niet worden; over pakweg
 478 een jaar grinniken we om al dat gejeremieer over een dreigend numismatisch
 479 debacle in de portemonnee.\gdic@par}
 480
 481 % 2002, Han van Gessel en Bas van Kleef, Telefoon!, 37-39
 482
 483 \newcommand\gdictree@xxxvii{Peinzende treinreizigers worden heden ten dage in hun
 484 gecapitonnerde coupés frequent lastiggevallen; zij horen medereizigers sans
 485 gêne en met bravoure telefonisch tekeergaan over intieme zielenroerselen en
 486 particuliere aangelegenheden. Zelfs in de weidsheid van een rijke concertzaal
 487 wordt de ascetische klavecijnist die geconcentreerd en consciëntieus een
 488 cantate begeleidt, rauwelijks gestoord door gedownloade riedels van een

489 hinnikend paard of een hit uit de toptien; je krijgt er welhaast het
 490 heen-en-weer van.\gdic@par}
 491
 492 \newcommand\gdictee@xxxviii{Mobiel bellen is inmiddels tot in de jongste
 493 leeftijdscategorieën doorgedrongen; in scholen is het usance dat slimmeriken
 494 en apenkoppen de godganse dag sms'en om met elkaar te communiceren over
 495 efemere activiteiten en exotisch gedachtegoed. Het intermenselijk contact is
 496 rigoureuus veranderd; het robuuste bakelieten telefoontoestel en de somtijds
 497 langverbeide conversatie zijn verdrongen door te veel geë-mailde lariekoek en
 498 mobiel gewauwel, waarop meestentijds geen peil valt te trekken. Nooit ofte
 499 nimmer had de negentiende-eeuwer Graham Bell kunnen voorzien wat zijn
 500 avant-gardistische inventiviteit teweeg zou brengen; het product van zijn
 501 visionaire exercities was indertijd prestigieus gerei van de geprivilegieerde
 502 bourgeoisie en puissant rijken van adellijken huize.\gdic@par}
 503
 504 \newcommand\gdictee@xxxix{Thans is het mobieltje een financieel interessant
 505 hebbedingetje voor velen; wie kan het zich ten langen leste nog permitteren op
 506 pad te gaan zonder dat minuscule apparaatje in zijn precieuze ovale etuitletje?
 507 Decennialang was de telefoon een zegen; nu echter fronsen niet weinigen de
 508 wenkbrauwen wanneer zij kantje boord het vege lijf redden na weer eens te zijn
 509 gebruuskeerd door een druk pratende automobilist, die strijk-en-zet beweert
 510 dat hij ondanks dat frenetieke gebel veilig rijdt. Aan de onoorbare praktijken
 511 van gsm-junks valt nauwelijks meer te ontsnappen; nochtans lijkt dit de plaats
 512 om de autistische wildbeller te kapittelen: beëindig als de wiedeweerga dat
 513 nietsontziende gekoeioneer van de toch al veelgeplaagde medemens!\gdic@par}
 514
 515 % 2003, Han van Gessel en Bas van Kleef, De hittegolf, 40-42
 516
 517 \newcommand\gdictee@xli{In deze dagen van buig sinterklaasweer en goeddeels
 518 illusoire kerstpakketten gaan de gedachten van velen terug naar de voorbije
 519 recordzomer; wekenlang zaten we bekaf onderuitgezakt bij onhollandse
 520 temperaturen, een daarbijbehorend colaatje binnen handbereik. Bij tijd en
 521 wijle werden we getrakteerd op ten minste eenendertig graden Celsius; sommigen
 522 vielen dientengevolge abrupt in katzwijn en apocalyptische tv-beelden uit New
 523 York illustreerden hoe gestrande metropassagiers in het pikkedonker langs
 524 fluorescerende noodverlichting hun weegs gingen. Niettemin wilden tallozen
 525 hun geplande exodus naar het zuiden voltooien; chauffeurs van beiderlei kunne
 526 wachtten in hun luxueuze carrosserieën in eindeloze files soms tot
 527 sint-juttemis, terwijl blèrende dreumesen in pyjamaatjes achter in de auto met
 528 hun geëtter slapstickachtige taferelen aanrichtten.\gdic@par}
 529
 530 \newcommand\gdictee@xlii{'s Middags, nadat ten langen leste in het
 531 Middellandse-Zeegebied de turkooizen zee was bereikt, kwamen de minuscule
 532 bikinietjes tevoorschijn; alras vlijden gepiercete, half ontblote of van
 533 indiaanse mocassins en flatteuze tanga's voorziene lijven zich dicht opeen.
 534 In dierentuinen legden de gelouterde langoest, de onthechte kaketoë alsook de
 535 doorgaans flegmatieke kapucijneraap alledrie bijkans het loodje; op de Veluwe
 536 daarentegen gedijde de exotische koninginnenpage en in lommerrijke stadstuinen
 537 zocht de heidevlinder nijver naar nectar. Ten gevolge van de weersgesteldheid

538 verspreidden zich afgelopen zomer plantensoorten die we in onze contreien
539 ternaauwernood kenden; ongebreideld floreerden allerwegen acacia, eucalyptus en
540 apebroodboom { nog even en veldleeuweriken kunnen hun nesteldrift botvieren in
541 hoog opgeschoten pampagras.\gdic@par}
542
543 \newcommand\gdictee@xlii{Majesteitelijk trok de zonnegod Helios in zijn door
544 galopperende paarden voortgesleurde wagen langs het azuurblauwe zenit;
545 langgeleden gebrevetteerde meteorologen bepeinsden of twijfels over rigoureuze
546 klimaatschommelingen niet ijlings moesten worden gelogenstraft. Goedbeschouwd
547 snakten we kortgeleden nog naar Siberische vrieskou, maar inmiddels wordt je
548 door een bijdehante havo-leerling die halverwege juli nog spectaculair in de
549 rondte skateboardde, alweer ontactisch toegesnauwd dat hij een zonovergoten
550 pinksterdag verbeidt; het is ook nooit goed!\gdic@par}
551
552 % 2004, Jan Mulder en Remco Campert, Normen en waarden, 43-45
553
554 \newcommand\gdictee@xlili{Ondanks zijn chronische ingewandsziekte begon de
555 comicus zijn dagelijkse cadans met een eigenzinnige gedachte-exercitie over
556 normen en waarden, oftewel gedragingen die hij graag geïmplanteerd zag bij
557 vreemde vogels in zijn niet-geseculariseerde santenkraam. Een desperate zwaluw
558 zwenkte zonder egards rakelings langs zijn rechterooglid; wat behelsde deze
559 even precieze als steile duikvlucht van dit creatuur, gracieus als een
560 libellenkind?\gdic@par}
561
562 \newcommand\gdictee@xliv{De gecraqueleerde deur van zijn werkkamer ging open;
563 het was drs. Mallebroetje, Tweede-Kamerlid uit Elst, tevens uitvinder van de
564 geluiddemper tegen gerommel in de maag, die een exceptioneel goed humeur op 's
565 mans gelaat fourneerde. Het was ijzingwekkend kil in het in Oudhollandse stijl
566 gedecoreerde vertrek; het jonge ding uit de achterban gooide nog wat antraciet
567 in de kachel, vooraleer zij de hooggeplaatste confrères met hun modieuze
568 molières meetroonde naar de catacomben waar gebruskeerde armlastigen bijkans
569 voor pampus lagen. In deze macabere ambiance klonk in een sinistere hoek
570 opeens een ridicuul gerijmel: een kwetterende kwibus sms'te met een vinkenslag
571 een geïmproviseerde rap naar het mobiele nummer van de primus inter pares
572 onder de pleitbezorgers voor onze normen en waarden.\gdic@par}
573
574 \newcommand\gdictee@xlv{\Verifieer en royeer, linieer en prioriteer, maar ik
575 interrompeer; ik stuur jou naar het hellevuur, jij komische karikatuur met je
576 quasi-boeddhistisch surrogaat in je correlerend cosmetisch internaat." De
577 heren keken beiden uit hun ogen als paleozoën die op het internet waren
578 terechtgekomen; zij deden schielijk een schietprevelementje en deleteten
579 onverwijld pats-boem het vileine sms'je uit het elektronische bestand. Het
580 jonge ding droeg ook een steentje bij aan de resuscitatie van de sfeer en
581 friemelde wat aan haar kousenband, zodat vanonder haar plissérok een glimp van
582 haar verleidelijk getatoeëerde dijtje tevoorschijn kwam; Mallebroetje
583 verijdsde, de comicus hield op met prakkiseren en de wereld was weer een
584 heerlijke likkepot!\gdic@par}
585
586 % 2005, Herman Koch, Thuis voor de buis, 46-48

587
588 \newcommand\gdict@xlvi{Die tintelende nazomerdag was de luie, gesubsidieerde
589 bohémien zich al 's morgens vroeg te buiten gegaan aan een dolce far niente op
590 zijn aftandse tweezietscrapaudtje. De antiheld deed alles op zijn elfendertigst
591 en leverde de op z'n jan-boerenfluitjes in elkaar geflanste genreschilderijen
592 steevast te elfder ure voor de subsidiëring af bij de mecenasen. De
593 luiwammesende vrijeberoepsbeoefenaar keek naar het tv-kanaal van de op
594 reclame-inkomsten gedijende supercommerciële pulpzender; daar werd net het
595 eerste tête-à-tête van een twee-eiige tweeling vastgelegd.\gdic@par}
596
597 \newcommand\gdict@xlvii{De door treiterijen geteisterde anchorman die in beeld
598 kwam, was het door Jan en alleman voor overgelopen farizeeër versleten
599 kijkcijferkanon; hij werd door onze kunstenaar beschouwd als bijdetijdse
600 ambassadeur van de jansalieggeest die het janhagel abusievelijk voor
601 excentriciteit verslijt. \Waar blijft mijn croque-monsieur?", blêrde de
602 aquarellist naar zijn eega, een voormalige heroïneprostitutuee, die een half
603 dozijn dictees terug, toen zij nog een frêle spring-in-'t-veld was, op de
604 vip-plaats van de parkeerfaciliteit de reputatie van een promiscue
605 oud-Tweede-Kamerlid te gronde had gericht.\gdic@par}
606
607 \newcommand\gdict@xlviii{Zelf was dit op zijn eigen idee-fixe terende product
608 van de bohème ook geen casanova meer; maar zoals zijn muze in een geforceerd
609 up-tempo de wijnfles en de kurkentrekker binnenbracht, deed zij hem verlangen
610 naar de nymfomane gepiercete lolita naast wie hij zich kortgeleden nog
611 terneervlijde. Alleen de T-vormige accessoires van haar telkenmale geüpdatete
612 gsm'etje verlenen haar nog een fractie sex-appeal, bedacht hij toen hij de
613 etiketloze fles als een pasgeboren baby dodijnde in zijn elleboogholte. \Dat
614 je als een houten klaas de reclameomzet van de nieuwe zender opvijzelt, is tot
615 daar aan toe", zei het in een feeerieke boerka gehulde ex-seksobject terwijl
616 zij wat gemorste tuttifrutti onder het smyrnatapijt wegwerkte, \maar je kunt
617 tenminste toch je schoenen uittrekken!"\gdic@par}
618
619 % 2006, Marin Bril, Een soapopera, 49-51
620
621 \newcommand\gdict@xlix{De vrouw die het hippe grand café binnenliep, een miss
622 twiggy aan de goede kant van de veertig, was smaakvol uitgedost in een
623 bordeauxrode deux-pièces en een blouse met ovale vlakken, het precieuze
624 gezicht perfect in de make-up. Op de Bühne van het horeca-etablisement stond
625 een diskjockey die deathmetal en francofone hiphopnummers mixte tot een
626 eclectische brij; een amuzikaal karweitje waarvan nochtans al menige
627 liveopname was gemaakt. Enfin.\gdic@par}
628
629 \newcommand\gdict@l{Te midden van de pret makende jongelui leek praten ten
630 enenmale onmogelijk, maar ondanks de tenhemelschreiende herrie wist de bij de
631 ober in het gevlug gekomen vrouw een breezer en een schaalje petitfours te
632 bemachtigen. Ze keek welhaast smachtend naar de deur, maar werd bijwijlen
633 afgeleid door een slecht afgerichte dobermanpincher die niet alleen stonk,
634 maar eens te meer met continu geblaf het beatjuggelen versjteerde. Daardoor
635 miste ze de entree van een fijngebouwde, wat oudere man { harrypotterbrilletje

636 onder een cabaretseke coupe van witte krullen { die bij de bar zijn
637 stereotiepe caipirinha bestelde voordat hij haar ontwaarde.\gdic@par}
638
639 \newcommand\gdictee@li{Hij zoende haar vluchtig en begon haar op even onheuse
640 als dedaigneuzen wijze toe te spreken: dat gedoe van Cupido met zijn
641 pijl-en-boog was over en uit; het verplichtte hem hun ontworpen relatie te
642 beëindigen. Zij wist zo een-twee-drie geen ad remme riposte te bedenken, maar
643 verkocht hem een volmaakt kletsende oorvijs; hij belandde op de grond zodat
644 hij, klem geraakt tussen het meubilair, eruitzag als een knock-out geslagen
645 bokser. Hij kreunde, en terwijl de muziek uitfadede, haastte zij zich
646 verwaasd de zaak uit { onder applaus, dat wel, en toen zij de drempel
647 overging en half buitenstond, was nog net te horen dat zij hem halfluid
648 uitmaakte voor guppy.\gdic@par}
649
650 % 2007, Jan Wolkers, De ladder naar lust, 52-54
651
652 \newcommand\gdictee@lii{Na het verorberen van de laatste schep hete bliksem {
653 een brijige stampot, in den beginne gecreëerd door een chef-kok die ten
654 eeuwigden dage het ovenvuur na aan de schenen moet worden gelegd { nam mijn
655 vader zijn bijbel ter hand. \Jakobs droom te Betel, Genesis 28 vers 12. De
656 jakobs ladder. Jakob gaat slapen met zijn hoofd op een steen en ziet in zijn
657 droom een ladder waarover engelen op en neer gaan", zei hij onderwijzend tegen
658 de kleintjes.\gdic@par}
659
660 \newcommand\gdictee@liiii{\God staat boven aan de ladder en belooft hem het land
661 waarop hij ligt. Daarna wordt de steen door Jakob geolied." Mijn oudste broer
662 fluisterde: \Die zevenslaper heeft zo dadelijk geen brillant meer nodig."
663 Ik stelde me intussen voor dat ik neergevlijd, doezelend in de exquise, zurige
664 sfeer van winterkost, met mijn hoofd boven op de grote kei lag die in onze
665 schuur het vat afdekte waarin melkzuurbacteriën tekeergingen in fijngesneden
666 wittekool. Jaren later, toen mijn vaders Schriftlezing allang was verstomd,
667 zag ik de oudtestamentische scène luchthartig geïnterpreteerd terug in een
668 plafondschildering in het bisschoppelijk paleis van Udine.\gdic@par}
669
670 \newcommand\gdictee@liv{In Tiepolo's Bijbelse werk 'De droom van Jakob'
671 ontwaarde ik wat ik van jongs af aan al vermoedde: dat deze gedweë wezens
672 allermint onzijdig zijn, maar beschikken over mollige vrouwenkuiten. Bij een
673 enkele vieve engel zag je zelfs, klip-en-klaar in de roze schemer van de
674 opwaaiende gewaden, dat het soigner van het schaamhaar nog niet tot het
675 koninkrijk der hemelen was doorgedrongen. Het waren geen Godsgezanten, maar
676 bacchanten, ladderzat op weg naar de furieuze, in het uitdeinend heelal
677 weerklaatsende geluidsorgie van Jimi Hendrix, de meester van de gitaarriff, die
678 ziel en zaligheid uit zijn schrepele lichaam perste.\gdic@par}
679
680 % 2008, Kristien Hemmerechts, Hartenpijn, 55-57
681
682 \newcommand\gdictee@lv{Nadat ik jarenlang zielenknijpers had geconsulteerd voor
683 een aandoening die in negentiende-eeuwse traktaten als spleen wordt
684 omschreven, besloot ik mijn heil niet langer in antidepressiva te zoeken. Ik

685 zocht een Mariaheiligdom waar ook steilorige vroegeentwintigste-eeuwse
686 niet-gelovigen zich konden neervlijen om de genezing af te smeken van
687 levercirrose, ontstoken bronchiën, X-benen of een acuut accres van genitale
688 wratten.\gdic@par}
689
690 \newcommand\gdictee@lvi{Op advies van Chaucer, Groot-Brittanniës meest
691 gelauwerde laatmiddeleeuwse dichter, plande ik mijn pelgrimstocht in april, de
692 uitgelezen maand om naar een bedevaartsoord te trekken, of dat nu ligt in
693 mediterraan of Saharaans gebied. Als fan van Hugo Claus' Oostakkerse gedichten
694 lokte mij het Oost-Vlaamse Oostakker met zijn neogotische
695 Onze-Lieve-Vrouwekerk, al spelen de pennenvruchten van onze betreurde bard
696 veelal in een rabelaisachtig sodom en gomorra. Ik hing een schapuliermedaille
697 om, spelde wat blingbling op mijn revers, leerde het Onzevader uit mijn
698 hoofd, boekte overnachtingen in een x-aantal lowbudgetkloosters en sloot me
699 aan bij een colonne ultradevoute adellijke pelgrims.\gdic@par}
700
701 \newcommand\gdictee@lvii{Hoewel ik me had voorgenomen alleen bij het
702 ecclesiastische en eschatologische stil te staan, bezweek ik voor de
703 seduisante elixers, de eau des carmes en de geuzelambiek die rooms-katholieke
704 monniken 's avonds serveerden. Overdag bestreed ik gênante katers en werd mijn
705 queeste nu ook door een pernicieuze zondelast bezwaard, zodat ik rozenhoedjes
706 mompelend voortsjokte naar mijn eindbestemming, die als een eldorado almaar
707 elusiever werd. Kon een jozefshuwelijk me verlichten, wilde ik weten van een
708 getonsureerde benedictijnerabt, waarop hij me in zijn gebronsde armen sloot en
709 mijn larmoyante weltschmerz godzijldank eindelijk voorgoed vervloot.\gdic@par}
710
711 % 2009, Gerrit Komrij, Carrière, 58-60
712
713 \newcommand\gdictee@lviii{Het mistte zo, dat ik de afslag miste; die zin liet
714 mij kennismaken met het dictee, waardoor ik stante pede van school af wilde,
715 vanwege te veel voor-de-gek-houderij, al kende ik alle jaartallen van
716 Krimoorlog tot Bokseropstand. Spellens was een ambigue zaak: in
717 automatischpiloottoestand lukte het me vanzelf, maar zodra ik erover nadacht,
718 weifelde ik of gênant zo'n fransozendakje had of niet; ja al die
719 pietje-preciezerige accenten vond ik stupide, maar het gedoe met dat al of
720 niet aaneenschrijven nog wel het stupiedst.\gdic@par}
721
722 \newcommand\gdictee@lix{Voortijdige schoolverlaters zijn dappere dodo's op weg
723 naar Bommelskonten; maar uiteindelijk raakte ik toch nog keurig netjes
724 getrouwd, met een baan onder de balkenendenorm maar wel dicht daarbij, en met
725 collegaatjes die ervan uitgaan dat ik geen cultuurbarbaar ben; ik ben
726 tenslotte Tweede Kamerlid. Dat fraaie traktement is meegenomen, want mijn eega
727 is een funshopper; niet zo'n barbiepop die alle braderieën afstruint waar Jan
728 en alleman wel een paar eurootjes kan stukslaan, maar een cliënte van pico
729 bello etablissementen. Tweemaal 's weeks gaat ze een dagje staten, waarbij ze
730 als een kenau in exprestempo alle jezusfreaks die de Heer en Zijn werken
731 prijzen omverloopt, diverse rollatorrijpe oudjes meesleurend die aan het
732 nordicwalken zijn, en dat alleen omdat ze een nieuw eau de toiletteje heeft
733 gespot.\gdic@par}

734
735 \newcommand\gdictree@lx{Zwaarbeladen keert ze huiswaarts, sprenkelt eau de
736 cologne uit de eau-de-colognefles en begint op internet eBay af te schuimen
737 voor een zo goed als nieuw Blu-rayspelertje. Als manlief ben ik de financiële
738 kop-van-jut, al kent haar koopdrift één pluspunt: jaarlijks kunnen we voor een
739 extra vakantietje eropuit gaan van het geld dat onze koters met haar
740 luxevoorwerpen op de vrijmarkt terugverdienen. Mijn huwelijk mag direct uit
741 Dantes Hel komen, die schooldag waarop het dictee me ging tegenstaan, was wel
742 het grootste debacle van mijn leven, want als ik toentertijd beter had leren
743 spellen, was ik allang politicus af en nu een wat minder gedweë
744 geldschieter.\gdic@par}
745
746 % 2010, Tommy Wieringa, Kakofonie, 61-62
747
748 \newcommand\gdictree@lxi{De tijden zijn in zoverre interessant dat ze kakofonisch
749 zijn; je moet bijwijken je oren dichtstoppen tegen het tenhemelschreiende
750 geblabla van de muezzins van de eeuwige vergelding in het ene oor en dat van
751 de filistijnen van het geperoxideerde ressentiment in het andere. Geüpgrade
752 Hoekse en Kabeljauwse twisten: de shoarmabakkers versus de aardappeleters,
753 allen met vuvuzela's bewapend; hun zuurstofarme hersentjes verkleinen je
754 wereld en brengen haar binnen de afrastering van hun woestijngod of hun
755 karikaturale weergave van joods-christelijke axioma's en verlichtingsidealen.
756 Die boeroepers nemen het licht juist weg met hun stijlmiddelen van de
757 provocatie en de daarbij behorende inflatoire hyperbolen, terwijl de man in
758 het midden, de verdediger van de orde, mijmert over een vreedzame
759 stadssamenleving zoals bijvoorbeeld het Oost-Galicische Lemberg eens
760 was.\gdic@par}
761
762 \newcommand\gdictree@lxii{Lemberg, dat multinationale en multilinguïstische
763 Habsburgse babylon, die co-existentie van Asjkenazim, Roethenen, Polen,
764 Duitsers, Armeniërs { door en door tolerant uit noodzaak en goede wil, laisser
765 faire opgetuigd met een civilisatorische missie en een architectonisch mozaïek
766 van gotiek, neoclassicisme en art deco. Nochtans werden de tijden ook
767 toentertijd interessant en viel de stad achtereenvolgens toe aan het
768 gerestaureerde Polen, nazi-Duitsland en de Sovjet-Unie { haar namen waren
769 Lemberg, Lwów en Lviv, de Polen en Armeniërs waren verdreven en de Joden
770 uitgeroeid. Hun huizen werden nu bewoond door Oekraïners; enigszins beduusd
771 namen zij die verrukkelijke, lege stad in.\gdic@par}
772
773 \newcommand\gdictree@lxiii{Lemberg werd het failliet van de
774 vroegtwintigste-eeuwse multiculturaliteit, alleen zijn begraafplaatsen spreken
775 nog in vele talen. Wie zullen straks de halflege flatwijken van Amsterdam,
776 Culemborg dan wel Gouda innemen als hun bewoners zijn verjaagd door de
777 dompteurs van de thymotische woede, wier dromen de nachtmerries van de
778 eerste-, tweede- en derdegeneratieallochtonen zijn? Opzichtig negeren zij die
779 wet van consciëntieus bestuur die door het taoïsme wordt gepostuleerd: regeer
780 de staat zoals je een klein visje bakt (behoedzaam).\gdic@par}
781
782 % 2011, Arnon Grunberg, Zelfverminking, 63-65

783

784 \newcommand\gdictree@lxiv{In dit dictee zal ik een gedeelte van Sigmund Freuds
785 gedachtegoed expliciteren aan BN'ers, BV's en andere mensen die nooit ofte
786 nimmer iets van hem hebben gelezen of die net als Nabokov en Van het Reve een
787 diep gegronde hekel aan hem hebben. Psychoanalyticus Sigmund Freud,
788 theoreticus van het oedipuscomplex, definieert in zijn essay 'Het onbehagen
789 in de cultuur' uit 1930 cultuur als datgene waarmee wij onszelf en de wereld
790 hebben geprobeerd te temmen; ook het verbod op incest is geenszins anders dan
791 een verkeersregel voor de menselijke omgang.\gdic@par}

792

793 \newcommand\gdictree@lxv{Het 'verbod op de incestueuze objectkeuze', zoals Freud
794 het accuraat formuleert, is ooit geïnitieerd om impulsief bloedvergieten te
795 voorkomen; het gaat om seks, want zoons willen eigenlijk coïteren met hun
796 moeder. Om dat doel te bereiken moet de zoon zijn vader, zijn concurrent,
797 elimineren, want de geprivilegieerde vader wil zijn eega niet met zijn zoons
798 delen { choquant en egoïstisch; het incestverbod is feitelijk een poging
799 machtsverhoudingen te reguleren. In jip-en-janneketaal: wetten waardoor
800 conflicten kunnen worden voorkomen; het taboe op incest blijkt niet zozeer
801 een ethische kwestie, als wel een machtsaangelegenheid en hoe daarmee om te
802 gaan.\gdic@par}

803

804 \newcommand\gdictree@lxvi{Nu willen jullie uiteraard wel eens weten wat dit
805 allemaal met cultuur te maken heeft, welnu, cultuur wordt door Freud getypeerd
806 als een soort vader die eist dat wij onze libidineuze neigingen onbevredigd
807 laten in ruil voor symbolische of reële liefde. Freud noemt dit
808 'zelfverminking', en ook als wij ten huidige dage de natiestaat in ogenschouw
809 nemen, is er de oude ruil; de burger raakt gedomesticeerd, oftewel hij ziet af
810 van de meeste driftbevrediging, een proces dat wordt geleid door politieke,
811 religieuze en andere autoriteiten. Wanneer de oproerpolitie op burgers
812 inslaat, zien wij, eerder dan het geweldsmonopolie van de staat in praktijk,
813 enkele matig betaalde fascistische ambtenaren, die de gelegenheid krijgen hun
814 driften te bevredigen.\gdic@par}

815

816 % 2012, Adriaan van Dis, Zijn waar wij niet zijn, 67-69

817

818 \newcommand\gdictree@lxvii{De dichter Charles Baudelaire die zonder
819 kitschtrukendoos de schoonheid blasfemeerde door uit modder goud te
820 destilleren, vergeleek het leven met een ziekenhuis waarin iedere patiënt
821 coûte que coûte een ander bed opeist. Zo wenst de een het behaaglijk comfort
822 van een vredige twee-onder-een-kapwoningwijk, de ander de kick van een
823 no-goarea. Wij willen zijn, waar wij niet zijn. Scheepsarts-dichter
824 Slauerhoff, die alle wereldzeeën bevoer, werd godbetert een gedweeë
825 dorpsdokter en jermierde dat op plattelands achterafplaatsjes never nooit
826 een laag-bij-de-grondse boerenkop werd gesneld. Ervan uitgaande dat in een
827 a-priorikeus ook een verlies besloten zit, wik en weeg ik mij een ons. Wat
828 wordt het? Een armeluisleven zoals monniken propageren of de verrukkelijke
829 weelde van de nouveaux riches?\gdic@par}

830

831 \newcommand\gdictree@lxviii{Een megasimpel ge-sms'te mededeling of een minutieus

832 gekalligrafeerd epistel? Zie ik zelf oorgelabelde vaarzen in halfduistere
 833 ophokstallen staan, dan verlang ik stante pede naar ruziënde orang-oetangs in
 834 een orchideeënrijk regenwoud. Als ik spiksplinternieuwe suède mollières of
 835 brogues moet inlopen, wil ik tegelijkertijd blootsvoets een mangrovebos in de
 836 afrotropische ecozone binnendringen. Spring-in-'t-veldleeuweriken in
 837 ruilverkavelde weiden doen mij verlangen naar de smaragdgroene valleien in
 838 Papoea waar een variëteit aan kasuarissen tussen de clangebieden
 839 weidt.\gdic@par}
 840
 841 \newcommand\gdictree@lxix{Deze strikt solitaire loopvogel met een basstem onder
 842 de drieëntwintig hertz wordt zelfs niet door oerwoudgeluidenervaren jagers
 843 gepercipieerd, laat staan door de sinds het indonesiseringsprogramma
 844 geëxcommuniceerde missionarissen. Het extreme lokt meer dan het modale, de
 845 imperatief meer dan het ja en amen van de hofdignitaris. Dus liever
 846 hermelijn dan een livrei. Maar eenmaal geëquipeerd met een peniskoker, dan
 847 lokt de Volendammer broek. Na de Eiffeltoren de in- en intrieste metrobus.
 848 Zit ik voor een weids uitzicht mezelf te goed te doen aan de subtiel
 849 gearrangeerde amuses van een vijfgangendiner, dan wens ik me een patatje met
 850 uit de snackbar om de hoek. Deep down is het ik-besef tweeërlei: zowel
 851 burgemeester als swiebertje zijn.\gdic@par}
 852
 853 % 2013, Kees van Kooten, Een przewalskipaardenmiddel, 70-72
 854
 855 \newcommand\gdictree@lxx{Na koffie gedronken te hebben, begon het Groot Dictee.
 856 Niettegenstaande de taalcriticus Charivarius zijn macedoine 'Is dat goed
 857 Nederlands?', die verrukkelijke thesaurus vol linguïstische bêtises,
 858 publiceerde in 1940, zou het journaal anno hodie een raillerend exposé van
 859 onze pennenstrijd alsnog met dit piteuze zinnetje kunnen initiëren. Zulke
 860 lammenadige anastrofes vernoemde de criticaster naar zijn tante Betje, in wier
 861 postale verbiage een heel aantal zeugmata, polysyndetons en anakoloeten
 862 wiewauwde.\gdic@par}
 863
 864 \newcommand\gdictree@lxxi{'Een heel aantal' is de contaminatie van 'een groot
 865 aantal' en 'heel veel'; vanavond irriteren wij ons aan spelfouten, mitsgaders
 866 aan menig grammaticaal quid pro quo { emendeer mij! Als men insinueert dat u
 867 heimwee heeft naar de leraar Nederlands als feniks, waarmee het zo is gegaan
 868 dat hij werkeloos achter de geraniums zit, moet u niet paranoia reageren,
 869 aangezien die accusatie een vrijwel cliché is. Het was veelbetekend hoe elke
 870 media onwelwillig reflecteerde op de krankjorum tekst van het Koningslied,
 871 over wiens begeestering de godganse participatiemaatschappij zich
 872 streste.\gdic@par}
 873
 874 \newcommand\gdictree@lxxii{U hoort ons inziens tot een van het gardekorp
 875 Nederlanders die menen dat de campertiaanse schrijfwijze van het adjectief
 876 verrukkelijk { het megafonetische neologisme vurrukkulluk { als
 877 voorkeurspelling te verkiezen had geweest. Het is niet zozeer een fetisj
 878 voor spelling als wel het tot in de finesses breidelen van grammaticale
 879 valstrikken dat ons steeds overnieuw beschermt tegen een Babels imbroglio;
 880 mits dit verifiërende przewalskipaardenmiddel de enige wapening tegen

881 nepmailtjes concretiseert. Bijgevolg beseft u zich een pseudobancaire poging
 882 tot phishing zorgeloos te kunnen deleten dan u leest: Er is een inactieve
 883 activiteit op dit rekening plaatsgevonden. Want zodan onze zuiderburen
 884 zeggen: Menen ligt dicht bij Kortrijk maar verre van Waregem.\gdic@par}
 885
 886 % 2014, Bart Chabot, Tussen niemendalletje en blankebabybiljetjesprivilege, 73-80
 887
 888 \newcommand\gdictee@lxxiii{Geef het Dictee terug aan de kijker, kopte De
 889 Telegraaf vorig jaar. Daar schrok het Dictee wel even van. De genuttigde
 890 zwezeriken lagen plotseling zwaar op de maag. Maar na een medoc te hebben
 891 gedronken, toog het Dictee alsnog welgemoed aan de slag.\gdic@par}
 892
 893 \newcommand\gdictee@lxxiv{Dames en heren thuis en in deze parlementariërsruimte,
 894 bij dezen proficiat: u hebt, onder toezien oog van koning Willy de Tweede,
 895 nog steeds nul fouten in uw brossel!\gdic@par}
 896
 897 \newcommand\gdictee@lxxv{0, als gisteren herinner ik me het eerste Dictee: na
 898 aankomst in een havelock met andere BN'ers bij de Eerste Kamer der
 899 Staten-Generaal bevroor me het rodelopergevoel. Een halfuurtje later kwam een
 900 kokospalm voorbij, en zee-egels uit het Middellandse Zeegebied en een kasuaris
 901 en nochtans; en apensoort, apenrots en apekool: een taalkundig
 902 houtenjassenpark, en kookte ik vanbinnen want ik kende de Van Dale niet
 903 vanbuiten.\gdic@par}
 904
 905 \newcommand\gdictee@lxxvi{De oe's en a's waren niet van de lucht tijdens dat
 906 gillendekeukenmeidenvertoon van het Nederlands.\gdic@par}
 907
 908 \newcommand\gdictee@lxxvii{Sindsdien hebben we ongelooflijk veel geleerd:
 909 aanwensel, bespioneren, ge-sms't en kippenragout kennen voor ons bollebozen
 910 geen trubbels meer, en ook uitentreuren, hawaïshirt of gestrest en een
 911 rock-'n-rolllegende in goeden doen spellen wij foutloos.\gdic@par}
 912
 913 \newcommand\gdictee@lxxviii{Ooit mocht ik het Kinderdictee schrijven en
 914 vergastte de bollewangenapsnoeten op de oeioeimachine, een perubalsempopulier
 915 en een tafa of West-Australische penseelstaartbuidelmuis; een gribbelgrabbel
 916 van woorden, alle uit de Dikke Van Dale, de toverballenautomaat van onze
 917 taal.\gdic@par}
 918
 919 \newcommand\gdictee@lxxix{Sla de Dikke willekeurig open en ontdek de
 920 geheimenissen van de brougham, een gesloten rijtuig voor twee personen
 921 getrokken door één paard; blader door die Ali Babataalschatkamer en ontdek dat
 922 een turbe een menigte is, en een turco een Noord-Afrikaanse inlandse
 923 tirailleur in Franse krijgsdienst.\gdic@par}
 924
 925 \newcommand\gdictee@lxxx{Dat was het jubileumdictee. Rest de vraag: wilt u de
 926 komende jaren meer of minder dicteeën? Het antwoord moet wel luiden: 'Meer!
 927 Meer! Meer!'\gdic@par}
 928
 929 % 2015, Lieve Joris, Lang leve het heen-en-weer, 81-86

930
931 \newcommand\gdict@lxxxix{Ik was een pensionaatsmeisje met een goeie nonkel
932 die redemptorist was en 's zondags te allen tijde een soutane droeg. In de
933 Congolese brousse praatte hij Kikongo en dronk palmwijn zo zacht als
934 leguanenhuid.\gdic@par}
935
936 \newcommand\gdict@lxxxixi{Pontificaal gezeten in mijn bomma's fauteuil, onder
937 de Byzantijnse afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand in
938 haar karmozijnrode gewaad, een drupje Elixir d'Anvers op het ovale
939 bijzettafeltje, liet heeroom tijdens zijn congé sigarenrook de kamer in
940 kringelen.\gdic@par}
941
942 \newcommand\gdict@lxxxixii{Op mijn tweeëntwintigste verliet ik dit sacrosancte,
943 breliaanse universum en verkaste naar Nederland, waar een kotelet een
944 karbonade heette, caoutchouc rubber, een froufrou een pony en een brood niet
945 grijs was maar bruin.\gdic@par}
946
947 \newcommand\gdict@lxxxixiii{In Mokum voelde ik me algauw senang. Ik leerde
948 jij-bakken pareren, linkmiegels vermijden en ervoer mijn expatriatie nooit als
949 een collocatie. Allengs maakte ik kennis met hachee, gruttenpap en
950 krentjebrij, maar ook met saté en spekkoeke, en at niet alleen halal maar ook
951 koosjer.\gdic@par}
952
953 \newcommand\gdict@lxxxixiv{Wordt mijn dochter daarginds niet te astrant?',
954 weifelde mijn moeder. Ze prefereerde inmiddels dat ik Neerpelts sprak { alles
955 beter dan dat gutturale Hollands. Mijn vader fulmineerde tegen het perfide
956 drugsbeleid van de noorderburen en hun promiscuïteitbevorderende seksshops,
957 maar hun eloquentie apprecieerde hij en het Groot Dictee miste hij niet één
958 keer.\gdic@par}
959
960 \newcommand\gdict@lxxxixv{Jeminee, ben ik na al die jaren verkaasd? Vast en
961 zeker, al val ik geenszins van Scylla in Charybdis wanneer ik { om te
962 spreken met de onlangs verscheiden Drs. P { vice versa heen en weer vaar
963 tussen beide taal- en cultuuroevers.\gdic@par}
964
965 % 2016, A.F.Th. van der Heijden, Glossolalie, 87-92
966
967 \newcommand\gdict@lxxxixvi{Geen kladderadatsch, maar wat een gebakkelei over
968 het Engels als academische voertaal en de virulente impact daarvan op de
969 landstaal. Hier faalt elke conciliatie middels getoost met krambamboeli.
970 Complicerende factor: de impardonnable dociliteit van de Taalunie, toch
971 gesubsidieerd om het Nederlands te protegeren, niet te abhorreren.\gdic@par}
972
973 \newcommand\gdict@lxxxixvii{Men kan ook de hyperboreërs op het perfide Albion
974 ervan verdenken dat ze hun anorectische koloniale ambities willen
975 revitaliseren door het idioom van de overzeese burens te infiltreren. Met
976 anglicismen als boobytraps wordt alsnog een talig Angelsaksisch Gemenebest
977 gecreëerd.\gdic@par}
978

979 \newcommand\gdictee@lxxxix{De vicedecaan van de bètafaculteit moge zonder
 980 restrictie voor verengelsing zijn, schrijver dezes is mordicus tegen. Als de
 981 Taalunie het Nederlands aan excavatie blootstelt, dan zal ik deze vijfde
 982 colonne attaqueren teneinde onze prachttaal voor dysthymie te
 983 behoeden.\gdic@par}
 984
 985 \newcommand\gdictee@xc{De voorstanders bewieroken hypocriet deze
 986 internationalisering, onderwijl subcutaan blakend van commercialiteit. Het
 987 resultaat is hooguit een hybridisch Dunglish { glossolalie zonder zweem van
 988 religieuze extase.\gdic@par}
 989
 990 \newcommand\gdictee@xci{Mijn gastheren zullen hierna wel een Groot Dictee in
 991 tot lingua franca geüpgraded steenkolenengels bestellen, riskerend dat
 992 tegenstanders van fossiele brandstoffen voor de Eerste Kamer komen
 993 demonstreren ten faveure van windturbines en fotovoltaische cellen.\gdic@par}
 994
 995 \newcommand\gdictee@xcii{Onze gevioleerde moerstaal kan nog qaly's winnen via
 996 een didactisch angehauchte opiniepeiler die alle korte ei's door lange wil
 997 remplaceren, daarmee zelf enigmatisch metamorfoserend tot stuttende pijler van
 998 een mening. Aldus kan ten langen leste de te steile helling naar een
 999 uitgebeende nationale stijl geslecht worden.\gdic@par}
 1000
 1001 % 2018, Wim Daniëls, Een klimaatmaat, 93-100
 1002
 1003 \newcommand\gdictee@xciii{2018 is nog niet ten einde, maar gaat, wat er tot eind
 1004 december ook gebeurt, sowieso diverse weerrecords breken.\gdic@par}
 1005
 1006 \newcommand\gdictee@xciv{Er was deze zomer een hittegolf die lokaal naar
 1007 verluidt 29 dagen aanhield, een on-Nederlandse toestand, en in juni werd 's
 1008 nachts op de Veluwe vliegbasis Deelen, vlak bij Arnhem, een nachtrecord
 1009 gemeten van 24,4 graden Celsius; zo'n temperatuur houdt je wakker, was de
 1010 veelgehoorde klacht.\gdic@par}
 1011
 1012 \newcommand\gdictee@xcv{Uit de meteorologische trukendoos kwamen in juli tezamen
 1013 circa 314 zonuren tevoorschijn, waartegenover een schamele 10 millimeter
 1014 neerslag stond; de minuscule aardappels van dit jaar zijn er de wrange
 1015 souvenirpjes van.\gdic@par}
 1016
 1017 \newcommand\gdictee@xcvi{Sommigen ervaren de toegenomen warmte als een
 1018 cadeautje, en gaan ervan uit dat er te zijner tijd met Kerstmis al krokussen
 1019 en lente-uitjes zullen zijn en dat carnaval enigszins subtropisch
 1020 wordt.\gdic@par}
 1021
 1022 \newcommand\gdictee@lxcvii{Anderen voorzien een flinke toename van het aantal
 1023 coderoodwaarschuwingen, waarvan de betekenis meestal is: hoed u voor het weer;
 1024 ze vrezen voor een klimaatdebacle, een sterk vergrote kans op catastrofes, met
 1025 bijvoorbeeld tekortschietende dijken als het langdurig gehoosd
 1026 heeft.\gdic@par}
 1027

1028 \newcommand\gdict{Een ongeruste weerhobbyist heeft onlangs op een
1029 A4'tje voor me uitgetekend, en ik geloof niet dat het nattevingerwerk was, wat
1030 er van de polen over zal blijven als de opwarming van de aarde doorgaat; en
1031 met die polen bedoelde hij niet de Polen die velen van ons kennen van hun
1032 schilder- en stukadoorwerk.\gdic@par}
1033
1034 \newcommand\gdict{Iets van het Middellandse Zeeklimaat mag wat mij
1035 betreft gerust hiernaartoe komen, maar ik hoop toch ook nog weleens 'It giet
1036 oan' vanuit Friesland te mogen horen, waar ze naast het skûtsjesilen en het
1037 fierljeppen graag ook de Elfstedentocht in ere willen houden.\gdic@par}
1038
1039 \newcommand\gdict{We lijken nochtans alleen nog ooit en masse naar
1040 Leeuwarden te kunnen afreizen voor het alom geprezen natuurijsfestijn als we
1041 beseffen dat het klimaat, in dit specifieke geval Koning Winter, ons alleen
1042 ter wille kan zijn als wij van onze kant het klimaat tegemoetkomen door een
1043 goede maat van het klimaat te worden, een klimaatmaat.\gdic@par}
1044
1045 % 2019, Wim Daniëls, Boeren, burgers en buitenlui, 101-110
1046
1047 \newcommand\gdict{'Het móet me van het hart: we worden beschimpt en
1048 geschandaliseerd, terwijl we nota bene 's lands belangrijkste
1049 maaltijdbezorgers zijn', zei een boer uit een Zuidoost-Noord-Brabants dorp
1050 geagiteerd tegen me.\gdic@par}
1051
1052 \newcommand\gdict{'Daarenboven hebben we een kolossale bijdrage geleverd
1053 aan het Nederlandse vocabulaire', brieste hij voort.\gdic@par}
1054
1055 \newcommand\gdict{Inderdaad zijn duizend-en-een woorden dankzij de
1056 boerenstand in de Nederlandse taal terechtgekomen, bijvoorbeeld: tractor,
1057 boerenperziken, gewasbesproeiing, vollegrondsteelt, rood- en zwartbont en
1058 mond-en-klawwzeer.\gdic@par}
1059
1060 \newcommand\gdict{Daarbovenop heb je tientallen boerenzegswijzen,
1061 waaronder 'op z'n janboerenfluitjes' in de betekenis 'langzaamaan, rustig
1062 aan', en 'de boer zijn hemd' voor het vel op gekookte melk, dat sommige
1063 warmemelkdrinkers zo fraai over de balustrade van hun melkmok weten te
1064 draperen.\gdic@par}
1065
1066 \newcommand\gdict{Velen wijzen heden ten dage naar de boeren als degenen
1067 door wie de biodiversiteit teloorgaat en ook als de ultieme stankverspreiders,
1068 terwijl er geen punt wordt gemaakt van dreumesen die ongegeneerd hun
1069 wegwerpluiers volpoepen, noch van notoire schetenlaters en evenmin van
1070 goedgekapte jongeren en bejaarden met hun verstikkende
1071 eau-de-colognegeur.\gdic@par}
1072
1073 \newcommand\gdict{Het is wrang dat een beroepsgroep die dagelijks
1074 tafeltje-dek-je mogelijk maakt zo verguisd wordt, terwijl we allemaal
1075 tijdenlang boer zijn geweest toen we van jagers-verzamelaars evolueerden in
1076 landbouwers met een huisje-boompje-beestje-ideaal.\gdic@par}

1077
1078 \newcommand\gdictree{cviii{Anderzijds valt niet te loochenen dat anno nu vooral de
1079 intensieve veehouderij, al dan niet in de vorm van bio-industrie, het milieu
1080 schade berokkent.\gdic@par}
1081
1082 \newcommand\gdictree{cviii{Maar toch: hoedt u zich voor al te veel gejeremieer
1083 over boeren.\gdic@par}
1084
1085 \newcommand\gdictree{cix{Wij allen zorgen voor milieuschade, als carnivoor,
1086 automobilist, motorrijder, vliegende globetrotter, afsteker van vuurwerk op
1087 oudjaarsavond en in de nieuwjaarsnacht, enzovoort.\gdic@par}
1088
1089 \newcommand\gdictree{cx{Om de milieuproblemen het hoofd te bieden, moeten we
1090 gezamenlijk onze verantwoordelijkheid nemen en vooral één ding doen: ons
1091 boerenverstand gebruiken.\gdic@par}
1092
1093 % 2020, Wim Daniëls, Wat ons bezighoudt, 111-118
1094
1095 \newcommand\gdictree{cxix{We waren vertrouwd met de veelvoorkomende influenza, de
1096 seizoensgriep, die soms ook als een razende tekeergaat, en we hebben gehuiverd
1097 bij de verhalen over de Spaanse griep uit 1918 en andere ontwrichtende
1098 pandemieën.\gdic@par}
1099
1100 \newcommand\gdictree{cxii{Maar dat we nog eens beziggehouden en gemangeld zouden
1101 worden door een wijdverbreid nieuw virus, dat met zijn klauwen de longen heel
1102 boud een watjekouw kan geven, nou, dat viel ons rauw op het dak.\gdic@par}
1103
1104 \newcommand\gdictree{cxiii{Corona was onder meer al bekend als een Mexicaans
1105 biermerk en als een chique, exotische vrouwen naam, maar sinds carnaval is in
1106 bed liggen met corona nochtans een heel ander verhaal als je de ziekte
1107 bedoelt.\gdic@par}
1108
1109 \newcommand\gdictree{cxiv{De wrede en vaak genadeloze virusziekte, waarvoor
1110 hopelijk rap een vaccin komt, heeft veel leed berokkend en kastijdt de wereld
1111 nog altijd openlijk.\gdic@par}
1112
1113 \newcommand\gdictree{cxv{Ik vind het daarom ook onbetamelijk om te zeggen dat
1114 COVID-19 ons vocabulaire verrijkt heeft met honderden nieuwvormingen; ik houd
1115 het liever neutraal: er zijn veel nieuwe woorden aangeslibd.\gdic@par}
1116
1117 \newcommand\gdictree{cxvi{Ik noem er enkele: lockdownparty's, quarantainekilo's,
1118 bierviltjesvirologie, vouchervakantie, hand-op-handcontact, ontwijkstress,
1119 raamvisites, anderhalvemetersamenleving en balkonnade.\gdic@par}
1120
1121 \newcommand\gdictree{cxvii{Dat laatste woord is misschien toch wel een
1122 verrijking, evenals Irma-effect, de verrassend sterk toegenomen interesse in
1123 de gebarentaal dankzij gebarentolk Irma Sluis, die bij de persconferenties
1124 hamsteren uitbeeldde als was ze een Oscarwaardige Hollywoodster in een
1125 horrorscène.\gdic@par}

1126
1127 \newcommand\gdictree@cxviii{Tot nu toe heeft elke pandemie godzijdank op een
1128 zeker moment gecapituleerd, het loodje gelegd, de pijp aan Maarten gegeven
1129 oftewel houdoe gezegd, en het is daarom dat ik ten slotte zeg: heb geduld,
1130 beidt uw tijd.\gdic@par}
1131
1132 % 2021, Wim Daniëls, Vaccinatiefascinatie, 119-126
1133
1134 \newcommand\gdictree@cxix{Door de maandenlange tumultueuze vaccinatierace, waarin
1135 prik na prik is gezet { de grand prix op het circuit in Zandvoort, waar ook
1136 flink geracet werd, uiteraard niet meegeteld { mag je ervan uitgaan dat 2021
1137 als coronavaccinatiejaar in de annalen terechtkomt.\gdic@par}
1138
1139 \newcommand\gdictree@cxx{6 januari startte Nederland met vaccineren, op de dag
1140 van de gewelddadige inbezitneming van het Capitool in Washington door
1141 trumpisten, een actie die door sommigen getypeerd werd als een middeleeuwse
1142 veldslag.\gdic@par}
1143
1144 \newcommand\gdictree@cxixi{Daarin is de vaccinatiecampagne godzijdank niet
1145 ontaard, maar ze is wel gekruid om niet te zeggen gepeperd verlopen, soms met
1146 scheldkanonnades over en weer tussen vaxers en antivaxers.\gdic@par}
1147
1148 \newcommand\gdictree@cxixii{Sommige zelfverklaarde immunologen vergastten hun
1149 Twittervolgers, Facebookvrienden, tantes en ooms de voorbije maanden op
1150 gloednieuwe theorieën over virussen en bacteriën.\gdic@par}
1151
1152 \newcommand\gdictree@cxixiii{Uit een blijmoediger vaatje tapte een aimabele
1153 kloosterzuster die ik 's ochtends een keer ontmoette in de buurt van
1154 's-Hertogenbosch tijdens een wandeling onder een wolkeloze hemel op een
1155 glooiing van een zandweg met een weids uitzicht over weidevelden en haar
1156 abdij.\gdic@par}
1157
1158 \newcommand\gdictree@cxixiv{Ze noemde zichzelf droogkomisch een non-vaxer, die
1159 zich had laten inenten bij een van de nabijgelegen Noord-Brabantse GGD's waar,
1160 zo voegde ze eraan toe, non-stop ingeënt werd.\gdic@par}
1161
1162 \newcommand\gdictree@cxixv{Onze gedachtewisseling inzake vaccinatie gaf ze extra
1163 cachet met een poëzieregel van de 19e-eeuwse predikant-poëet De Génestet, die
1164 op 31-jarige leeftijd overleed aan tuberculose, een infectieziekte, bacterieel
1165 van aard, die wereldwijd nog altijd huishoudt.\gdic@par}
1166
1167 \newcommand\gdictree@cxixvi{Ik vind, zei ze ootmoedig, wat hij vindt en wellicht
1168 vind jij dat ook: de kunst is om met een milde lach alsof je niet strijdt, te
1169 strijden.\gdic@par}
1170
1171 % 2022, Wim Daniëls, Groningen is zó, 127-135
1172
1173 \newcommand\gdictree@cxixvii{De vergelijking zij mij vergeven, maar seismologisch
1174 gezien heeft dit dictee een kracht van drie op de schaal van Richter, waarbij

1175 het epicentrum zich bij zin vier bevindt.\gdic@par}
1176
1177 \newcommand\gdictree@cxxxviii{Groningen is nu voor velen jammer genoeg synoniem
1178 met aardbevingen, terwijl ik me nog levendig herinner hoe mijn fameuze
1179 juffrouw Van Leuken ons, naïeve lagereschoolleerlingen, apetrots meldde dat er
1180 in Slochteren een immense gasbel was aangeboord; we vierden het met gazeuse en
1181 mariabiscuitjes.\gdic@par}
1182
1183 \newcommand\gdictree@cxxxix{Haastje-repje werd Slochteren toegevoegd aan het
1184 schoolrepertoire van Nederlandse wapenfeiten, waarin Groningen sowieso al
1185 glorieerde; schud mij uit mijn slaap wakker en ik schud het nog zo uit mijn
1186 pyjamamouw: Hoogezand-Sappemeer, strokarton en aardappelmeel.\gdic@par}
1187
1188 \newcommand\gdictree@cxxx{Inmiddels zijn de vermelde plaatsen samen met
1189 drieëntwintig andere via politiek knip-en-plakwerk opgegaan in de
1190 fusiegemeente Midden-Groningen, zoals tig Nederlandse dorpen zonder gêne
1191 opgeofferd zijn aan de dikwijls met veel bombarie gepromote
1192 schaalvergroting.\gdic@par}
1193
1194 \newcommand\gdictree@cxxxix{Maar Groningen dus, Noordoost-Nederland, met in Ter
1195 Apel ook de veelbesproken asiellootatie, is veel meer dan de gasgerelateerde
1196 bevingen, die velen van angst bevingen en waarvan de schadeafhandeling danig
1197 getraineed is.\gdic@par}
1198
1199 \newcommand\gdictree@cxxxix{Hartstikke mooi zijn bijvoorbeeld de wierden,
1200 kunstmatige plateaus van verschillende niveaus, waarvan de oudste dateren uit
1201 de ijzertijd.\gdic@par}
1202
1203 \newcommand\gdictree@cxxxix{En neem de authentieke zestiende-eeuwse vesting
1204 Bourtange met haar kasseienachtige plaveisel, waar ik ooit ineengevouwen in
1205 een motorzijspan mijn ribbenkast heb gekneusd.\gdic@par}
1206
1207 \newcommand\gdictree@cxxxix{En er is meer, waaronder de botanische tuin in Haren,
1208 met zijn flamboyante orchideeën, vleesetende zonnedauw en veelsoortige
1209 paddenstoelen, die onder bosschages omhoogschieten.\gdic@par}
1210
1211 \newcommand\gdictree@cxxxv{Er gaat werkelijk, zoals de slogan luidt, niets boven
1212 Groningen of tenminste niet veel, maar het gas dat eronder zit, houd het
1213 daar.\gdic@par}
1214
1215 % 2023, Wim Daniëls, Vooruit met de geit!, 136-143
1216
1217 \newcommand\gdictree@cxxxvi{Het dicteecircus is in Arnhem neergestreken, de stad
1218 van de trolleybus en de honderdtien jaar oude zoo, waar cheeta's zich thuis
1219 voelen, wallaby's in de rondte springen en zee-egels en zeeanemonen het
1220 koraalrifaquarium verrijken, maar waar geiten naar verluidt ontbreken;
1221 desalniettemin is de leuze van dit dictee: vooruit met de geit!\gdic@par}
1222
1223 \newcommand\gdictree@cxxxvii{Geen geblèr meer voor de bühne, maar hortsik,

1224 ertegenaan, want nu het electoraat zich in de stembureaus in groten getale
1225 heeft uitgesproken, het stof van de Tweede Kamerverkiezingen is neergedaald en
1226 de verkiezingsleuzen worden weggeschrobd, moet er als de wiedeweerga geregeerd
1227 gaan worden.\gdic@par}
1228
1229 \newcommand\gdictee@cxxxviii{Want heremijntijd, sinds het vierde kabinet-Rutte
1230 demissionair werd, was regeren niet bepaald vooruitzien en leek de
1231 vooruit-met-de-geitmentaliteit faliekant teloorgegaan.\gdic@par}
1232
1233 \newcommand\gdictee@cxxxix{Een langetermijnplanning ontbrak sowieso, het
1234 accorderen van een spitsheffing bij de NS daargelaten, iets waarmee de meeste
1235 Tweede Kamerleden overigens niet akkoord zijn gegaan, waardoor het afwachten
1236 is wat er met die drukketreinintoeslag gebeurt.\gdic@par}
1237
1238 \newcommand\gdictee@cxl{Het oude gezag is nu evenwel vaarwelgezegd en de beslist
1239 gretige aspirant-bestuurders moeten aan de bak en ervoor zorgen dat Jan en
1240 alleman ervan op aan kan dat aan eenieder wordt gedacht.\gdic@par}
1241
1242 \newcommand\gdictee@cqli{Tegelijkertijd moeten wij onszelf er niet met een
1243 jantje-van-leiden van afmaken, niet continu ‘ammehoela’ roepen, niet volstaan
1244 met gejeremieer of in- en intevreden achteroverleunen als we onze mening
1245 onomfloerst getwitterd of ge-x’t hebben.\gdic@par}
1246
1247 \newcommand\gdictee@cxlui{Zo veel mogelijk gezamenlijk en betamelijk optrekken
1248 moet nu namelijk het credo zijn, vind ik en vindt hopelijk menigeen.\gdic@par}
1249
1250 \newcommand\gdictee@cxluii{Als ons dat lukt, weet ik een te zijner tijd
1251 welverdiende traktatie: delicioze, ovale, hardgebakken gistdeegkoekjes,
1252 bestrooid met grove suiker, die bekendstaan onder de naam Arnhemse
1253 meisjes.\gdic@par}
1254
1255 % 2024, Wim Daniëls, Rotterdam, 144-150
1256
1257 \newcommand\gdictee@cxliv{Zelfs als het wolkeloos is, wordt er nergens in de
1258 Lage Landen zozeer aan de wolken gekrabbd als in Rotterdam, met nog een
1259 prestigieuze toren in wording die na voltooiing naar verluidt tot wel
1260 tweehonderdvijfenzeventig meter reikt.\gdic@par}
1261
1262 \newcommand\gdictee@cxlvi{Maar het is niet die on-Nederlandse skyline van bijkans
1263 Babylonische proporties waaraan ik stante pede denk als het over de Maasstad
1264 gaat.\gdic@par}
1265
1266 \newcommand\gdictee@cxlvi{Ook de gracieuze dribbelende linksbuiten van Feyenoord,
1267 de boksende goudenmedaillewinnaar op de Olympische Spelen, de roemruchte
1268 nachtburgemeester annex poëet en de veelgeprezen net vertrokken
1269 oud-burgemeester dienen zich niet allereerst aan.\gdic@par}
1270
1271 \newcommand\gdictee@cxlvi{En het zij mij hopelijk vergeven dat ik Rotterdam ook
1272 niet een-twee-drie associeer met een niet-lullen-maar-poetsenmentaliteit, noch

1273 met het gedachtegoed van de augustijner kanunnik Erasmus, ook al ben ik het
1274 hartstikke eens met diens uitspraak dat wie niet dartelt slechts een korte
1275 jeugd beleeft.\gdic@par}
1276
1277 \newcommand\gdictee@cxlvi{Nee, wat me direct te binnen schiet is iets anders,
1278 omdat ik als blij gestemd jarenzestigjochie uit een Zuidoost-Noord-Brabants
1279 dorp met een excentrieke oudoom in zijn middenklassenautootje, de mythische
1280 truttenschudder met jarretelaandrijving, mee mocht naar een negentiende-eeuwse
1281 dierentuin.\gdic@par}
1282
1283 \newcommand\gdictee@cxlxi{Als toegewijd Vlaamsereuzenhouder kon ik er
1284 kennismaken met exotische dieren en lachte ik me er een krik toen ik iemand
1285 over de imposante rinoceros hoorde zeggen: ‘Kijk die zinksnijder op zijn
1286 kneiter!’, een uitspraak die mijn oom nadien elk jaar te berde bracht zodra
1287 hij de mijter op het hoofd van Sinterklaas ontwaarde.\gdic@par}
1288
1289 \newcommand\gdictee@cl{Blijdorp dus, waar hemelbestormende wolkenkrabbers
1290 vlakbij zijn, maar waar je desalniettemin nog altijd vlak bij de natuur bent,
1291 werd voor mij synoniem met Rotterdam.\gdic@par}
1292
1293 \end{package}